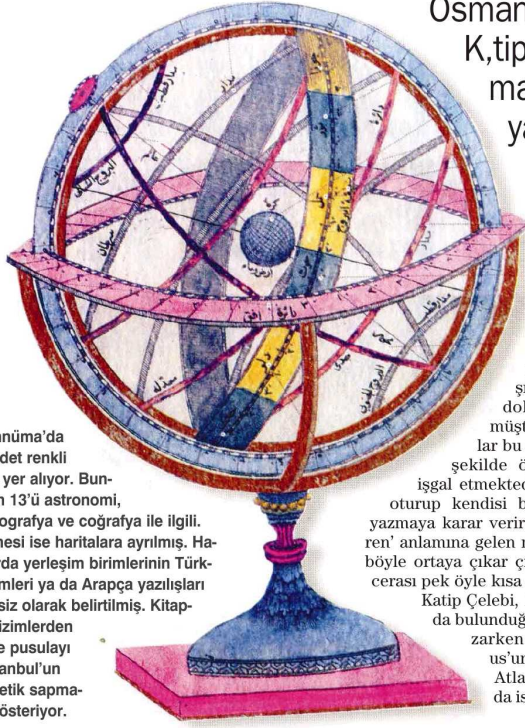

Postmodern Cihannüma

Osmanlı'nın 17. asırda yetiştirdiği en önemli ilim adamlarından K,tip Çelebi, Batı'da bu konuda pek çok eser kaleme alınmasına rağmen Arapça, Farsça ve Türkçe yazılmış coğrafya kitaplarının yetersiz olduğunu görüp üzülmektedir

Cihannüma'da kırk adet renkli levha yer alıyor. Bunlardan 13'ü astronomi, kozmografi ve coğrafya ile ilgili. 27 tanesi ise haritalara ayrılmış. Haritalarda yerleşim birimlerinin Türkçe isimleri ya da Arapça yazılışları eksiksiz olarak belirtilmiş. Kitaptaki çizimlerden biri de pusulayı ve İstanbul'un manyetik sapmasını gösteriyor.

Bir akrabasından kalan 300 bin akçeye yakın mirasın üçte biriyi şahsi bir kütüphane kuran Çelebi, bu konuda pek çok eser incelemiş ve hemen hepsinin karışık ve yanlışlıklarla dolu olduğunu görmüştür. 'Oysa Avrupalılar bu ilimleri mükemmel şekilde öğrenip yeryüzünü işgal etmektedir.' Bunun üzerine oturup kendisi bir coğrafya kitabı yazmaya karar verir. Adı 'cihanı gösteren' anlamına gelen meşhur Cihannüma böyle ortaya çıkar çıkmasına, ama macerası pek öyle kısa değil.

Katip Çelebi, 100 kadar haritanın da bulunduğu Cihannüma'yı yazarken Avraham Ortelius'un kaleme aldığı Atlas Majeur'dan da istifade etmek

ister. Bu kitabı elde edemeyince çalışmalarına ara verir. Yıllar sonra Atlas Majeur'un özeti mahiyetindeki Atlas Mineur'u tercüme ettirir. Ondan istifade ile Cihannüma'yı genişletip temize çekmeye başlar. Böylece Batılı kaynaklardaki coğrafya bilgileri de Cihannüma ile buluşmuştur. Kitap, yine belirli bir yere ulaşmıştır. Bu kez de Çelebi'nin ömrü vefa etmez ve yeniden yarım kalır. Ancak bu haliyle de eser, son derece önemli bir kaynaktır. Cihannüma'nın üçüncü kez ele alınması ise Osmanlı'ya matbaanın gelişiyi birlikte olur. Kitap, 1732 yılında İbrahim Müteferrika tarafından Osmanlı'nın ilk matbu eserleri arasında basılır. Bu kez de İbrahim Müteferrika, kitaba yeni bilgiler ve haritalar eklemiştir. Yani Cihannüma bir kez daha yenilenmiş ve genişletilmiştir.

İngilizce'ye çevrildi

'Kitab-ı Cihannüma' Katip Çelebi'nin hikayesi böyle. Gelelim 'Postmodern Cihannüma'nın hikayesine... Boyut Yayın Grubu, müzayedede firmasından alınan Müteferrika baskısı bir Cihannüma nüshasını,

tıpkıbasımını yaparak araştırmacıların hizmetine sunmaya karar verir. Daha sonra kitabın yeni harflerle basılması düşünülür. Ancak bunun çok faydalı olmayacağı düşünülerek kitabın mealen tercümesinde ve 'Bu sayfalarda ve haritalarda ne demek istiyor?' sorusunun cevaplanmasında karar kılınır. Orhan Koçlu, Mustafa Kaçar, Bülent Özukan ve Murat Öneş'ten oluşan yayın heyeti, yıllar süren bir uğraş sonunda kitabı yayına hazır hale getirir. Füsün Savcı da metinleri yabancı araştırmacılar için İngilizce'ye çevirir. 'Postmodern Cihannüma' böyle ortaya çıkar.

Kabartma dokulu özel kağıda basılan kitapta bir kısmı İbrahim Müteferrika tarafından ilave edilmiş haritalar, ele alınan ülkeler ve şehirlerle ilgili bilgiler, evrenin modellerinden rüzgarlara, iklimlerden pusulanın kullanımına astronomiyle ilgili bilgiler geniş açıklamaları ve orijinal çizimleriyle yer alıyor. Metin kısmının tıpkıbasımı da ancak büyüteçle okunabilecek büyüklükte de olsa kitabın sonuna eklenmiş. Böylece 'Kitab-ı Cihannüma' dördüncü kez ele alınıp farklı şekilde basılmış. (Zaman)